

Perioperatiivisen homeostaasin merkitys SSI estossa

Arto Rantala

Dosentti, vastaava ylilääkäri

Vatsaelinkirurgian ja urologian klinikka

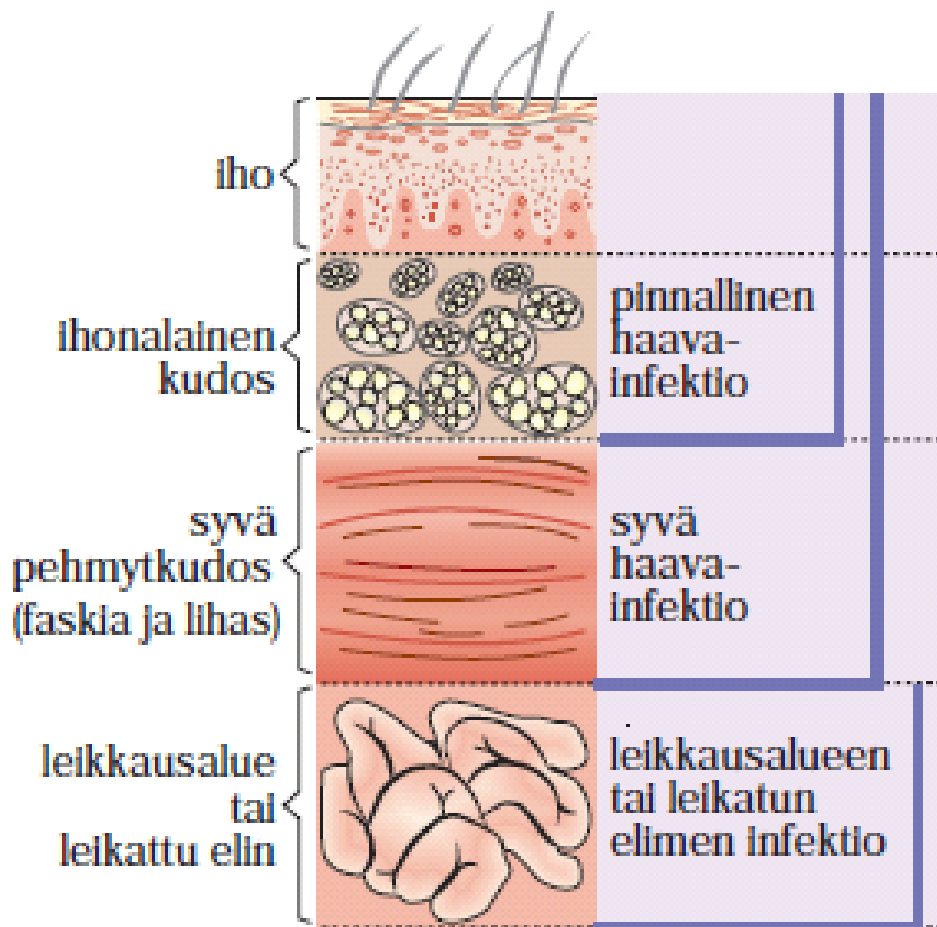
TYKS

Leikkausalueen infektiot

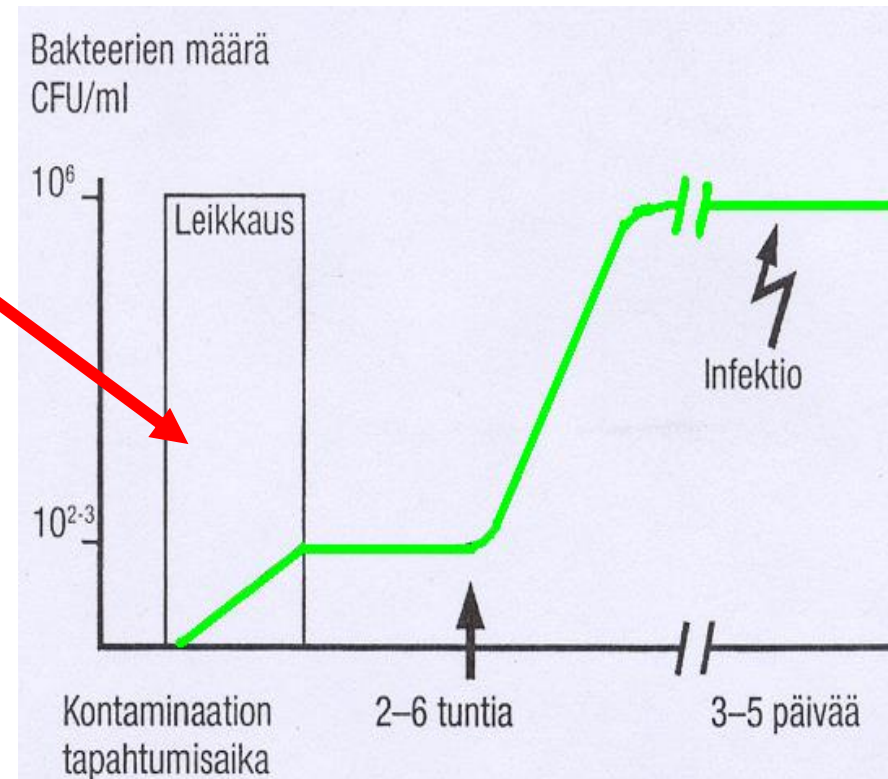
SSI

- Yleinen ongelma, esiintyvyys eri aineistoissa 5-45%
- Määrä riippuu kirurgian alasta, suolistokirurgiassa eniten
- Suuri vaihtelu infektioiden määrissä eri tutkimuksissa, riippuu käytetystä SSI määritelmästä, joita yli 30!
- SSI lisää hoidon kustannuksia keskim. 2500 €

Haavainfektion kinetiikka

- Infektio syntyy leikkauksen aikana (A), joten sinä aikana voidaan vaikuttaa eniten niiden syntymiseen
- "The fate of the surgical wound is sealed during the operation; almost nothing can be done after the operation to modify the wound's outcome"

Moshe Schein, M.D.

PERIOPERATIIVINEN HOMEOSTAASI SSI EHKÄISYSSÄ

Ohjeistukset maailmalta

Surgical site infection

prevention and treatment of surgical site infection

Clinical Guideline

October 2008

Funded to produce guidelines for the NHS by NICE

www.nice.org.uk

Evidence Update June 2013

S51 INFECTION CONTROL AND HOSPITAL EPIDEMIOLOGY OCTOBER 2008, VOL. 29, SUPPLEMENT 1

SUPPLEMENT ARTICLE: SHEA/IDSA PRACTICE RECOMMENDATION

Strategies to Prevent Surgical Site Infections in Acute Care Hospitals

Deverick J. Anderson, MD, MPH; Keith S. Kaye, MD; David Classen, MD, MS; Kathleen M. Arias, MS, CIC;
Kelly Podgorny, RN, MS, CPHQ; Helen Burstin, MD; David P. Calfee, MD, MS; Susan E. Coffin, MD, MPH;
Erik R. Dubberke, MD; Victoria Fraser, MD; Dale N. Gerding, MD; Frances A. Griffin, RRT, MPA; Peter Gross, MD;
Michael Klompas, MD; Evelyn Lo, MD; Jonas Marschall, MD; Leonard A. Mermel, DO, ScM; Lindsay Nicolle, MD;
David A. Pegues, MD; Trish M. Perl, MD; Sanjay Saint, MD; Cassandra D. Salgado, MD, MS;
Robert A. Weinstein, MD; Robert Wise, MD; Deborah S. Yokoe, MD, MPH

**Anderson DJ ym.: Infect.
Control Hosp. Epidemiol.
2008;29:S51-S61**

Updated Recommendations for Control of Surgical Site Infections

Ann Surg 2011;253:1082–1093

J. Wesley Alexander, MD, ScD, Joseph S. Solomkin, MD, and Michael J. Edwards, MD

Homeostaasi

- **Homeostaasi** on tietyn systeemin sisällä vallitseva tasapaino
- Leikkauksen aikaisella homeostaasilla tarkoitetaan elintoimintojen tasapainoa

Infektioiden torjunnan keinoja kirurgiassa

NÄYTTÖÖN PERUSTUVA (EBM) NÄYTÖN ASTE

- Potilaan riskitekijöiden hallinta (B)
- Potilaan valmistelu ja aseptinen toiminta leikkaussalissa (A – C)
- Kirurginen leikkaustekniikka (C !!)
- Homeostaasin hallinta leikkauksen aikana (A – B)
- Antibioottiprofylaksin toteutus (A)
- Infektioiden torjunta- ja seurantatyö (A)

Homeostaasin hoito leikkauksen aikana

- Kudosperfuusion ylläpito
  - riittävä nesteytys, kuivumisen ehkäisy (Dalfino et al. Critical Care 2011, 15: R154)
  - kivun hyvä hoito (ehkäisee vasokonstriktiota)
- Potilaan pitäminen lämpimänä
  - hypotermia lisää infektiota, lämmitys vähentää
- Kudoshapetuksen ylläpito
  - riittävä hapen kudosperfuusio tärkeää
  - lisähapetus vähentää infektiota (?)
- Sokeritasapainon seuranta

PERIOPERATIIVINEN HOMEOSTAASI SSI EHKÄISYSSÄ

Potilaan lämmittäminen infektion ehkäisykeinona I

- Hypotermia lisää haavainfektioita sekä kokeellisesti että kliinisissä tutkimuksissa
- Paksusuolikirurgiassa potilaiden lämmitys vähentää infektioita
  - potilaita lämmitetään leikkausten aikana ja jälkeen

PERIOPERATIIVINEN HOMEOSTAASI SSI EHKÄISYSSÄ

Potilaan lämmittäminen infektion ehkäisykeinona II

- Puhtaassa kirurgiassa (suonikohju-, tyrä- ja rintaleikkaukset) potilaiden lämmitys 30 min ennen leikkausta vähentää merkittävästi haavainfektioita
- Soveltuu lyhyisiin leikkauksiin ja päiväkirurgiaan
- Parempaa kuin ab-profylaksi? (tarve epäselvää näissä toimenpiteissä)

PERIOPERATIIVINEN HOMEOSTAASI SSI EHKÄISYSSÄ

Potilaan lämmittäminen päiväkirurgiassa

- Ennen leikkausta
  - Lämmin tila ($>24^{\circ}\text{C}$)
  - lämmitys
- Leikkauksen aikana
  - Leikkaussalin lämpötila 24% (!)
  - Vain leikkauskohde paljastetaan
  - Lämpimät nesteet
  - Lämpöpeitot
- Leikkauksen jälkeen
  - Lämmin heräämö
  - Lämpimät peitteet

Table 1. Warming Strategies to Prevent Hypothermia

Preoperative
Preoperative area temperature: 75.2°F (24.0°C)
Patients wear pajamas, robe, hat, socks, and slippers
Electric warming blanket
Intraoperative
Operating room temperature: 75.2°F (24.0°C) or greater
Only the clothing necessary to expose the surgical field is removed during the operation
Forced-air warming blanket set at 100.4°F (38.0°C)
All fluids (ie, intravenous, infiltration, irrigation, implant fill) warmed to 95.0°F (35.0°C)
Postoperative
Recovery area temperature: 75.2°F (24.0°C)
Electric warming blanket reapplied

PERIOPERATIIVINEN HOMEOSTAASI SSI EHKÄISYSSÄ

Potilaan lämmittäminen infektion ehkäisykeinona

Päiväkirurgiseen leikkaukseen tulevan potilaan lämpötaloudesta huolehtiminen

Kudoshapetuksen vaikutus

- Hyvä kudoshapetus vähentää infektioita
  - kokeellisesti osoitettu tekijä
  - usean kliinisen havainnon ilmeinen mekanismi
  - riittävä kudosperfuusio tärkeää
- Lisähapetus leikkausaikana vähentää infektioita?
  - Greif ym. 2000 & Belda ym. 2005
  - Pryor ym. 2004

JAMA. 2005;294:2035-2042

PERIOPERATIIVINEN HOMEOSTAASI SSI EHKÄISYSSÄ

Kudoshapetuksen parantaminen ja haavainfektiot

- Greif ym. 2000: Lisäämällä hapen osuutta (30% -> 80%) hengityskaasuissa anestesian aikana ja 2-3 tuntia leikkauksen jälkeen haavainfektiot vähenevät paksusuolikirurgiassa
  - Pryor ym. 2004: Laajemmassa potilasmateriaalissa (n. 160 potilaan aineisto) hapen lisäyksestä ei apua
  - Belda ym. 2005: Toistettuna Greifin työ, vastaavat tulokset kuin Greif ym.
- > HAPPILISÄN KÄYTTÖÖN KANNATTAISI SIIRTYÄ, vaikka asia on vielä epäselvä (Dellinger JAMA 2005;294:2091)

Kudoshapetuksen parantaminen ja haavainfektiot

High-concentration supplemental perioperative oxygen and surgical site infection following elective colorectal surgery for rectal cancer: a prospective, randomized, double-blind, controlled, single-site trial

Mario Schietroma, M.D., Emanuela M. Cecilia, M.D.,

Table 3 Infraperitoneal anastomosis (81 patients): wound infection (17 pts = 21%)

	30% FiO ₂ (n = 41)	80% FiO ₂ (n = 40)	P value
Wound infection	11 pts (26.8%)	6 pts (15%)	<.05
Grade 1	1 pt	1 pt	
Grade 2	4 pts	3 pts	
Grade 3	4 pts	2 pts	
Grade 4	2pts	/	
ASEPSIS score ≥ 20*	6 pts (14.6%)	2 pts (5%)	<.05

ASEPSIS = Additional treatment, Serous discharge, Erythema, Purulent exudate, Separation of deep tissues, Isolation of bacteria, and duration of inpatient Stay; FiO₂ = fraction of inspired oxygen; pt (or) pts = patient (or) patients.

*Range of possible scores, 0–70. Combines wound appearance the first 5 postoperative days with additional surgical treatment; a score higher than 20 indicates wound infection.¹⁸

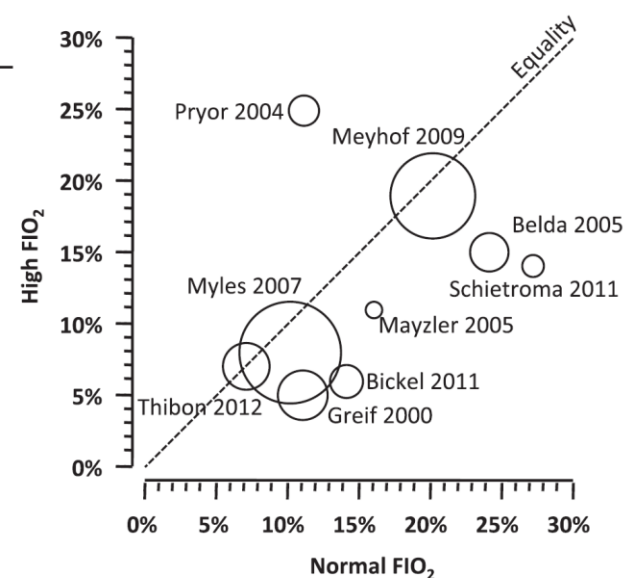
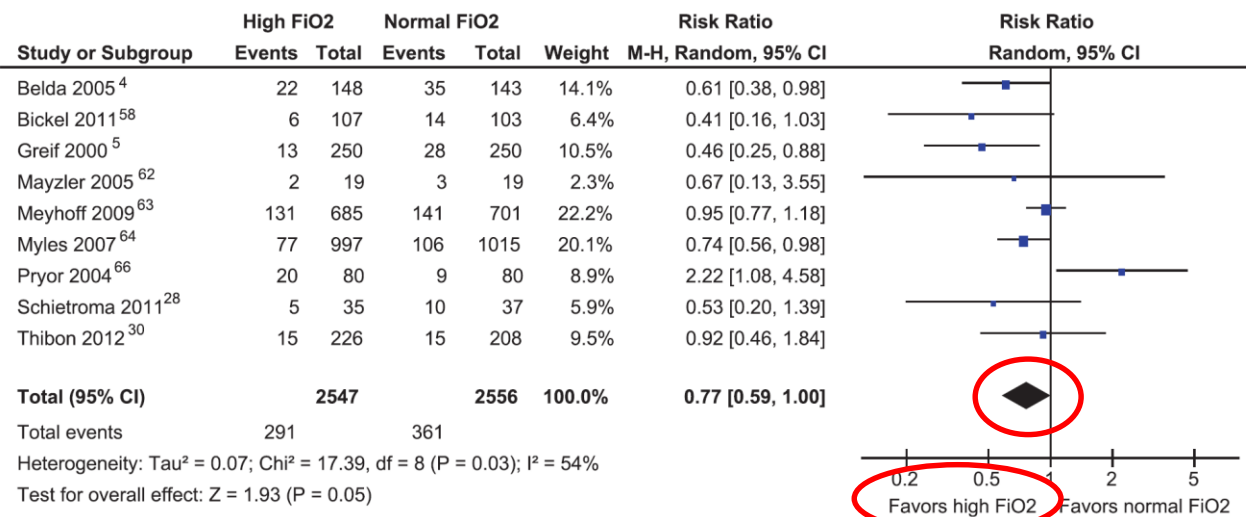
Table 5 Infraperitoneal anastomosis (81 patients): anastomotic dehiscence (13 patients = 16%)

	30% FiO ₂ (n = 41)	80% FiO ₂ (n = 40)	P value
Anastomotic dehiscence	9 pts (21.9%)	4 pts (10%)	<.05
Mortality	2 pts	/	
Reoperation for fecal diversion	2	/	
CT-scan-guided radiologic drainage and antibiotics	4	4	

CT = computed tomography; FiO₂ = fraction of inspired oxygen; pts = patients.

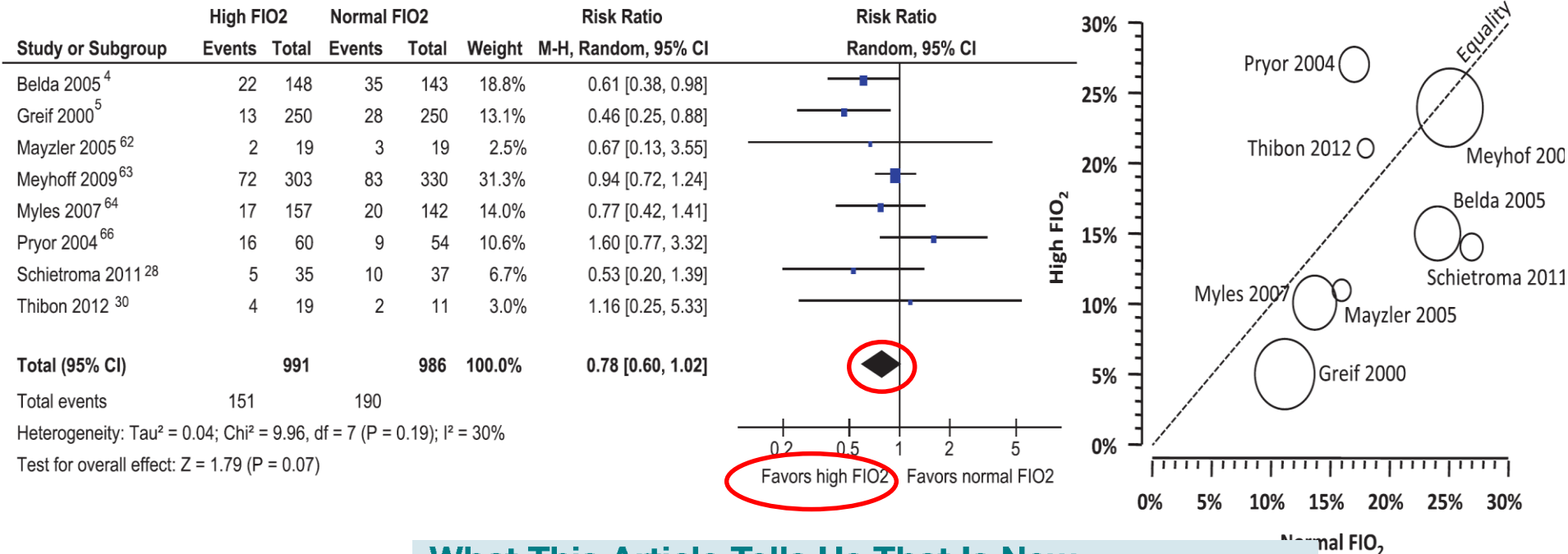
Kudoshapetuksen parantaminen ja haavainfektiot

META-ANALYYSI TUTKIMUKSISTA, KAIKKEA KIRURGIAA

Kudoshapetuksen parantaminen ja haavainfektiot

META-ANALYYSI TUTKIMUKSISTA, KOLOREKTAALIKIRURGIA

What This Article Tells Us That Is New

- Intraoperative high inspired oxygen fraction decreases the risk of surgical site infection in surgical patients receiving prophylactic antibiotics, has a weak beneficial effect on nausea, and does not increase the risk of postoperative atelectasis

Kudoshapetuksen parantaminen ja haavainfektiot

- Lisähapetuksen anto leikkausaikana SSI ehkäisijänä on edelleen kiistanalaista (meta-analyyseissa aiheen tutkimukset ovat hyvin erilaisia)
- Homogeenisissa potilasmateriaaleissa hyöty tutkimuksissa tulee esiin (esim. kolorektaalikirurgia)
- Käytännön toteutus myös usein vaikeaa, vaatii tehovalvonta-tason hoitoa

Perioperatiivinen hyperglykemia

- Hyperglykemia leikkauksen aikana tai 48h sen jälkeen selvä infektioriski ja riski korreloi hyperglykemian asteeseen
- Perioperatiivista hyperglykemiaa sekä diabeetikoilla että ei-diabeetikoilla
- Diabeetikolla korkea HbAc1 (>8) ennustaa perioperatiivista hyperglykemiaa

Perioperatiivisen hyperglykemian ehkäisy

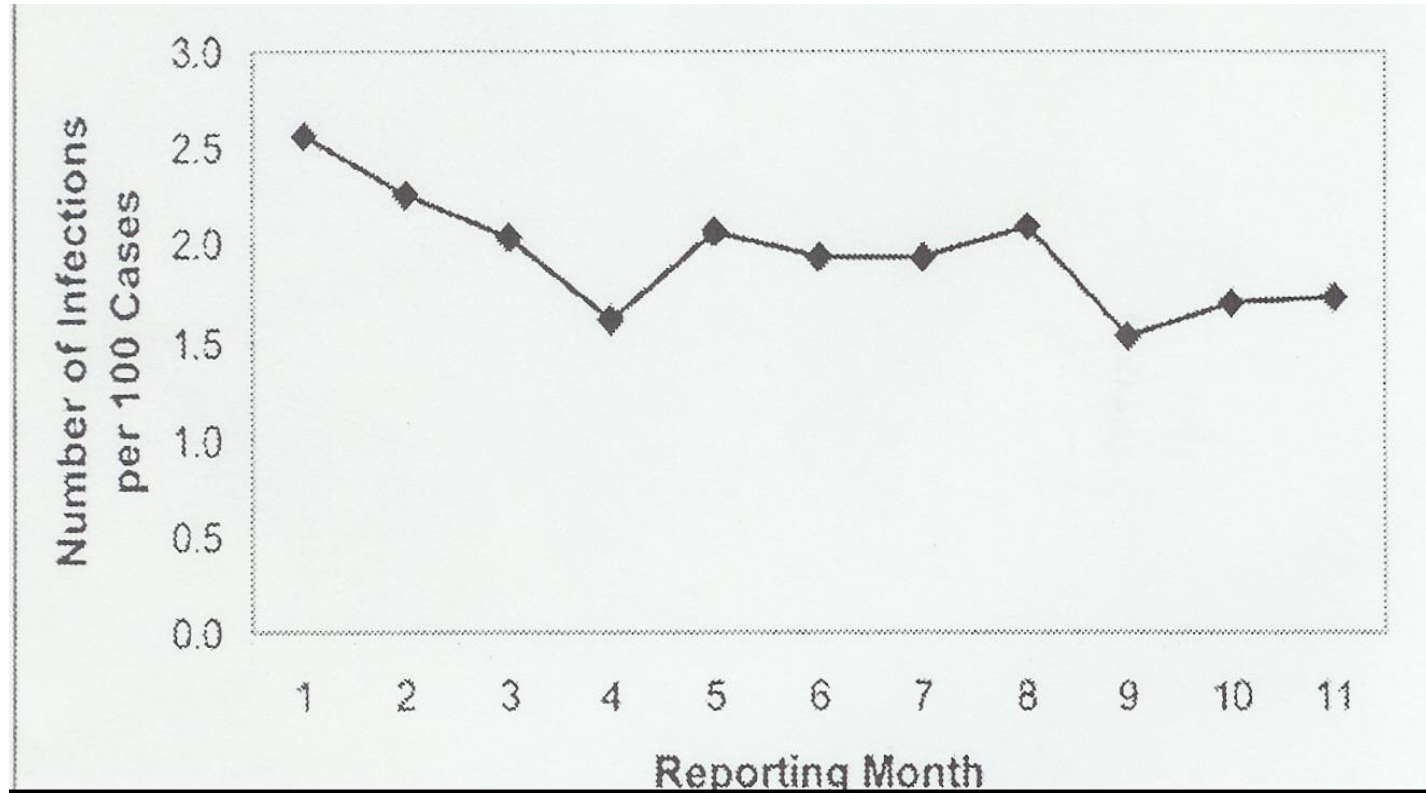
- Verensokeritaso < 11 mmol/l
  - Verensokeripitoisuuden hallintaa insuliini-infuusioin ehdotettu (Anesthesiology 2006;105:143)
  - Uudempi RCT-tieto: liian tiukka verensokerin hallinta johtaa haittoihin! (Ann Intern Med 2007;146:233)
- > kokonaisuus edelleen epäselvää, suosituksena on postoperatiivisen verensokerin seuranta ja hoito (Cochrane katsaus 2009)

SSI torjunnan laadunparannustekijät

BUNDLE- eli NIPPUAJATTELU

Profylaktisen antibiootin oikea annosteluajankohta	Aloitus tunnin sisällä ennen leikkaushaavan tekoa
Profylaktinen antibiootti oikein valittu	Ohjeistojen mukainen
Profylaktisen antibiootin annostelun oikea kesto	Kerta-annos tai korkeintaan 24 tuntia leikkauksen jälkeen
Leikkauksen aikaisen korkean verensokeripitoisuuden ehkäisy	Verensokeri < 11 mmol/l
Leikkauksen aikaisen viilenemisen ehkäisy	Lämpötila >36°C
Leikkauksen aikaisen korkean hengityshapen ylläpito	80 % happi hengityskaasuissa leikkauksen aikana ja heräämössä
Leikkaushaavan ihokarvojen ajelu oikein	Mahdollisimman vähän ja juuri ennen leikkausta

SSI torjunnan laadunparannustekijöiden vaikutus

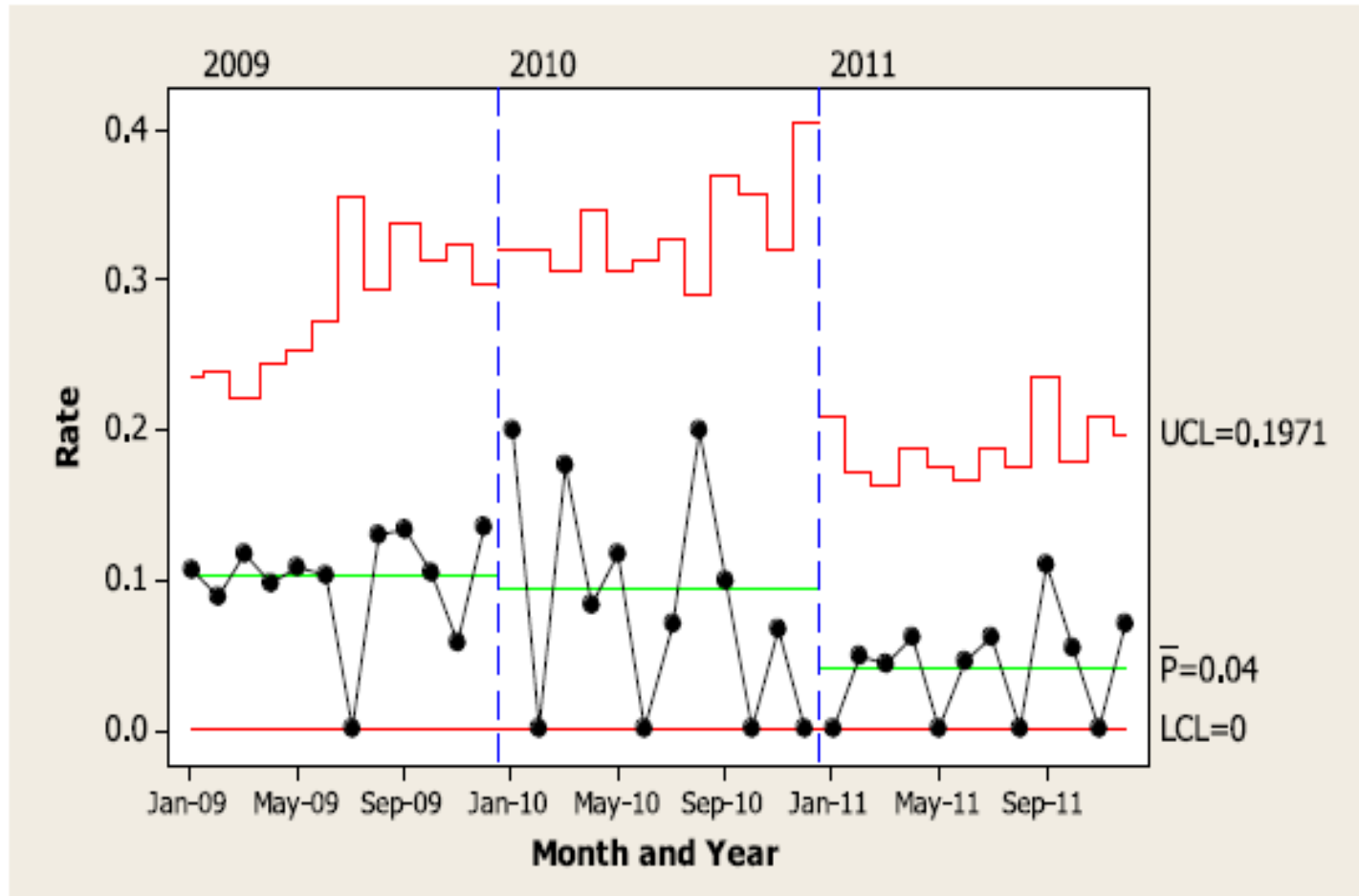

**Infektiot vähenivät 27% vuoden aikana
(35 000 potilaan, 44 sairaalan aineisto
USA:ssa)**

PERIOPERATIIVINEN HOMEOSTAASI SSI EHKÄISYSSÄ

SSI torjuntakeinojen niputtamisen vaikutuksia

KOLOREKTAALIKIRURGIA

Näyttöön perustuva tarkistuslista infektioiden ehkäisyyn anestesiologille

A Surgical Safety Checklist to Reduce Morbidity and Mortality in a Global Population

- Preoperatiivinen käynti elektiivisessä kirurgiassa: N Engl J Med 2009;360:491-9.
-> minimoi potilaan infektioriskit
- Hyvä homeostaasi anestesian aikana:
  - Riittävä kudospesuusio
    - riittävä nesteytys, kuivumisen ehkäisy
    - potilaan pitäminen lämpimänä (pre-, peri- ja post- operatiivisesti)
    - kivun hyvä hoito (ehkäisee vasokonstriktiota)
  - Kudoshapetuksen ylläpito
    - riittävä hapen kudospesuusio tärkeää
    - lisähapetuksella vähemmän infektiota (korkean riskin potilasryhmissä)
  - Sokeritasapainon seuranta ja hyperglykemian hoito
- Antibioottiprofylaksin annostelun oikea toteutus, ennen viiltoa (x1), oikeille potilaille

Kiitos !

Silkkiuikkuperhe ruokailee (2013)